

مبانی فقهی
حقوق مدنی ایران

(جلد اول)

تدوین
دکتر محمد ناصری

BP

۱۶۹/۷ ناصری، محمد

۲ ن مبانی فقهی حقوق مدنی ایران / مؤلف محمد ناصری.

۲ م - قم: مجمع ذخائر اسلامی، ۱۳۸۴.

۱۳۸۴ ۲ ج.

ISBN: ۹۶۴-۸۵۸۹-۲۴-۰ دوره

کتابنامه.

۱. حقوق مدنی - جنبه‌های فقهی. ۲. حقوق مدنی (فقه).

الف. عنوان.

۲۱۳۸۴ م ن / [K]

BP ۱۶۹/۷ م ن / ۲۱۳۸۴

مبانی فقهی حقوق مدنی ایران

تألیف: دکتر محمد ناصری

چاپ اول: ۱۳۸۴ تیراز، ۲۰۰۰ جلد

لینوگرافی: صبا چاپ: سرور

نشر: مجمع ذخائر اسلامی

حروفچینی و صفحه‌آرایی: چاپ کامپیوتری کوشا - درودی ☎ ۸۴۲۲۷۹۹ - مشهد

شابک: (ج ۱) ۴ - ۲۲ - ۸۵۸۹ - ۹۶۴ *** (ج ۲) ۲ - ۲۳ - ۸۵۸۹ - ۹۶۴

(دوره) ۰ - ۲۴ - ۸۵۸۹ - ۹۶۴

حق چاپ محفوظ است

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	مقدمه
۱۳	منشاء و سیر تکاملی حقوق
۱۶	توتم
۲۱	منابع حقوق در اسلام
۲۱	تعریف حق
۲۵	اقسام حقوق
۲۷	حق و اقسام آن
۳۰	ارکان اساسی حق
۳۳	منابع حقوق در اسلام
۳۷	سنت
۴۱	اجماع
۴۴	عقل
۴۶	مستقلات عقلی - استلزامات عقلی
۴۹	عرف و عادت در منابع حقوقی
۵۱	تعریف عرف و عادت
۵۴	عرف و عادت در مسائل حقوقی
۵۷	حجیت عرف و اعتبار آن در حقوق اسلامی
۵۹	علل پیدایش مسائل حقوقی
۶۳	مال و مالیت
۶۶	اقسام مال
۶۸	اقسام کلی مال
۷۱	ملکیت و مالکیت
۷۳	تملک و اسباب مالکیت

صفحه	عنوان
۷۴	اسباب مفید ملک
۷۵	احیاء اراضی موات
۷۶	تحجیر
۷۸	حیازت اشیاء مباحه
۷۹	التقاط
۸۰	دفینه
۸۳	تملیک
۸۶	سکنی
۸۷	عمری
۸۷	رقبی
۸۹	تملیک منفعت و حق انتفاع
۹۱	انتقال ارادی
۹۱	بیع
۹۴	تعریف بیع
۹۷	ارکان بیع
۹۸	شرایط مبیع و ثمن
۹۸	اقسام بیع
۱۰۴	خیارات
۱۰۵	اقسام خیارات
۱۱۰	ارش
۱۱۷	شرایط کلی
۱۲۱	تلف مبیع قبل از قبض
۱۲۱	تلف در زمان خیار
۱۲۳	عقد

عنوان	صفحه
شرایط متعاقدين	۱۲۷
اقسام عقد	۱۲۷
عقد و ایقاع	۱۳۳
شرط ضمن العقد	۱۳۵
شروط باطله	۱۳۹
عقود و تعهدات	۱۴۳
صلح	۱۴۵
مبانی صلح در قرآن	۱۴۶
ارکان صلح	۱۴۷
اقسام صلح	۱۴۷
مسائل مربوط به صلح	۱۵۰
هبه	۱۵۱
ارکان هبه	۱۵۵
هبه معوض	۱۵۶
عقد لازم یا جایز	۱۵۷
حق رجوع برای واهب	۱۶۰
استمرار قبض در هبه	۱۶۱
اثر قبض نسبت به بعضی از عقود	۱۶۲
عاریه	۱۶۳
ارکان عاریه	۱۶۸
اجاره	۱۷۱
ارکان اجاره	۱۷۵
احکام و شرایط	۱۷۷
ودیعه	۱۸۱

صفحه	عنوان
۱۸۳	ارکان و دیعه
۱۸۶	امانات شرعیه
۱۸۶	امانات معاوضی
۱۸۶	احکام کلی
۱۸۸	مأخوذ به سوم
۱۹۱	وقف
۱۹۴	ارکان وقف
۱۹۶	اقسام وقف
۱۹۷	احکام و شرایط کلی
۲۰۱	وصیت
۲۰۵	ارکان وصیت
۲۰۷	مسائل کلی وصیت
۲۱۱	دین
۲۱۶	اقسام دین
۲۱۷	حلول دین
۲۱۷	احکام و شرایط
۲۲۲	توابع دین
۲۲۳	قرض
۲۲۶	ارکان قرض
۲۲۶	احکام و شرایط
۲۲۹	وکالت
۲۳۱	ارکان وکالت
۲۳۱	حق الوکالة
۲۳۲	مبانی وکالت

صفحه	عنوان
۲۳۳	اقسام وکالت
۲۳۴	شرایط و تعهدات
۲۳۹	انحلال و انقضاء وکالت
۲۴۳	رهن
۲۴۶	ارکان رهن
۲۴۶	احکام و شرایط
۲۵۳	ضمان
۲۵۷	ارکان ضمان
۲۵۸	اقسام ضمان
۲۶۵	احکام و شرایط
۲۷۱	کفالت
۲۷۴	ارکان کفالت
۲۷۴	انواع کفالت
۲۷۶	احکام و شرایط
۲۸۱	حواله
۲۸۴	ارکان حواله
۲۸۴	احکام و شرایط
۲۸۹	مضاربه
۲۹۲	ارکان مضاربه
۲۹۵	جُعَاله
۳۰۱	مضارعه و مساقات
۳۰۴	احکام و شرایط
۳۰۹	مساقات
۳۰۹	احکام و شرایط

مقدمه

قانون مدنی ایران، شامل بخش‌های مختلفی از مقررات حقوق است که طی سالهای ۱۳۰۷ تا ۱۳۱۴ هجری شمسی توسط گروهی از فقهای نامی و حقوقدانان بزرگ ایران تدوین، سپس در صدور احکام قضائی مورد استناد قرار گرفته است.

اصول کلی این مقررات از منابع فقهی شیعه امامیه اخذ، و پس از بررسی و دقت‌های لازم به شکل موجود قانونی، به نام قانون مدنی ایران درآمده است. در آن زمان، یعنی در سال ۱۳۵۷ خورشیدی که در دانشکده حقوق دانشگاه فردوسی مشهد عهده‌دار کار تدریس بودم، روزی در یک نشست خصوصی این بحث مطرح گردید که تدریس این مواد قانونی (خصوصاً در دوره‌های دکتری) اگر با عمق بیشتر و تحقیق و تتبع کامل‌تری تدریس شود، به دانشجویان فارغ‌التحصیلان رشته حقوق توان علمی بالاتری می‌بخشد، که در ادامه، به لزوم تهیه کتابی به زبان پارسی و به‌طور موجز و مفید، در این زمینه توصیه، و انجام کار به عهده من واگذار گردید.

اندک زمانی از آغاز کار گذشت که بروز حوادث ناگواری آن را متوقف نمود، اما در زمان فراغت، با تمام فشارهای روحی و ناراحتی‌های عصبی به اتمام آن اقدام شد که حاصلش همین کتاب است.

خدای را بر این توفیق شاکرم. والحمدلله اولاً و آخراً.

دکتر محمد ناصری